

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrletni let Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za tujostvo Din 7.— (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročnina na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Zbor nemške delavske mladine.

10. in 11. avgusta je bil drugi mladinski zbor nemških krščanskih strokovnih organizacij. 20.000 mladih delavcev in delavk se je zgrnilo iz vseh krajev širne Nemčije v Köln, da demonstrira za idejo krščanskega strokovnega pokreta. In imponanten pohod v nedeljo 11. avg. dopoldne je bila res mogočna manifestacija. Več kot 20.000 delavske mladine obojega spola (mislili so, da jih bo okoli 10.000) je korakalo v vrstah in oddelkih povečini z rdečimi praporci skozi Köln proti Renu, kjer se je cela armada vkrčala na 24 velikih renskih parnikov. Cela mogočna flota je plula iz Kölna v Königswinter in zopet nazaj. Na vseh ladjah nad vse veselo razpoloženje, petje in muziciranje vesele mladine.

Ze v soboto zvečer so bila na raznih krajih velika zborovanja. Osrednje zborovanje je bilo v največji kölnski dvorani Grützenich, kjer je med drugimi govoril tudi bivši predsednik vseh nemških strokovnih organizacij in sedanjí prometni minister dr. Stegerwald. Prišel je v Köln iz Berlina z aeroplanom. Pač prav poseben vtis je napravil na številne zborovalce prihod par stotin mladih rudarjev iz saarskega ozemlja.

V nedeljo zjutraj, ko so zvonovi stotih kölnskih cerkva vabili k službi

božji, se je zbralo v Rheinparku okoli 25.000 ljudi, kjer je bila katoliška in protestantska služba božja. Vse pa je prekosil veliki zbor v imenovanem parku. Glava pri glavi so stale mase mladine v oddelkih po krajih, okrožjih in po strokah. In nepregleden gozd praporcev (kot jih imajo naši borci). Govorili so voditelja mladine Voss in Kaiser in Otte, predsednik nemških strok. organizacij. Ojačevalci so ponesli govornene besede do poslednjega udeleženca. Po zahvalni molitvi se je razvrstil pohod, ki je pri hitrem koraku trajal pol-druge uro.

Ako je kdo mislil, da so krščanske strokovne organizacije bile in da so vedno manjšega pomena, tedaj bo moral po kölnskem zboru svoje mišljenje predugačiti. **S silno močjo raste novi rod, ki sproščen vseh ostankov svetovne vojne in revolucij išče enovitost življenja in stremi za novim socialnim redom, ki bo odgovarjal človekovi duši in telesu,** kakor je dobesedno rekel Otte. Število in mišljenje delavske mladine, organizirane v krščanskih strokovnih organizacijah docela odgovarjata pesmji, ki je donela ob priliki zbora iz tisoč in tisoč mladih grl:

»Z nami prihaja nov čas!«

Novi dogodki.

Revizija socialne zakonodaje.

Do 15. septembra, tako je odredilo socialno ministrstvo, morajo zbornice delodajalcev in delojemalcev predložiti konkretne načrte glede revizije dosedanje socialnopolitične zakonodaje. Gre v glavnem za revizijo zakona o zavarovanju delavcev.

Ker se posamezne delavske zbornice niso v gotovih točkah strinjale in so se njihovi odgovori zakasneli, delodajalci pa urgirajo revizijo omenjene zakonodaje, je ministrstvo določilo ta termin, do katerega se morajo predložiti vsi predlogi, ki se nanašajo na spremembo predmetnih zakonov, in poslati v ministrstvo.

Redukcija uradništva.

Finančno ministrstvo je pred kratkim izdalo odlok oziroma navodilo vsem ministrstvom, naj gledajo na to, da po možnosti prihranijo od letošnjega proračuna 10 odstotkov, ter naj se radi tega mesta, ki so v proračunu predvidena, za sedaj ne spopolnijo. V smislu tega odloka finančnega ministrstva so sedaj vsa ministrstva pričela delo, da končno rešijo tako zvani problem **redukcije uradništva**, ki se napoveduje že dolgo. Po vseh ministrstvih, kakor se glase naše informacije, delajo na tem, da bo do 15. septembra, ko poteče rok za predložitev proračuna za bodoče leto, ugotovljen definitivni stalež uradništva.

Nadalje ne bodo samo pustili nezasedenih mest, ki so v proračunu predvidena, **temveč bodo reducirali tudi mesta**, zasedena po kvalificiranih močeh, katerih iz raznih vzrokov ni mogoče več obdržati. Tako bo n. pr. ministrstvo za soc. politiko reduciralo veliko število **zdravstvenih referentov**, posebno v srbijskih krajih. Pri tem postopanju se bo vpoštevalo tudi **zanesljivo, oziroma nezanesljivo vedenje državnih uradnikov**. Zelo važen bo ta pretes v večih ministrstvih, kakor v prometnem, notranjem in onem za soc. politiko. Računa se, da bo do 15. septembra, ko je čas predložiti proračun, izvršena že tolikokrat napovedana temeljita redukcija uradništva.

Zadružni kongres.

V nedeljo 1. septembra se je vršil v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani — zadružni kongres. Otvoril ga je Anton Kristan in naglašal, da je kongres tudi jubilejni kongres, ker praznuje Glavni zadružni savez letos tudi desetletnico svojega obstoja.

Na sporedu kongresa so bila predavanja ing. Varge o desetletnici obstoja in dela Glavnega zadružnega saveza, dr. Basaja o zadružni zakonodaji, ing. Djordjeviča o zadružništvu kot gospodarskem sistemu, ki je razvil sledeče misli: Temelj sedanjega gospodarstva tvori liberalizem, ki uči in hoče popolno gospodarsko svobodo. Zadružništvo pa je pokazalo, da je mogoče še drug temelj. Zato je tudi prodirlo. Po njegovem mnenju je poleg kapitalizma nasprotnik zadružništvu tudi socializem, o čemer pa se je zmotil, ker je spregledal celo vrsto dejstev, ki pobijajo to njegovo trditve. — Kapitalizem čuti nevarnost, ki mu preti s strani zadružništva in ker ga ne more ubiti s svobodno konkurenco, sili sam v zadruge in jih skuša prevzeti. N. Jagatič iz Zagreba je govoril o principih zadruž-

Obenem je s tem pismom dano popolno zadoščenje tudi škofu iz Lilla Lienartu, ki je pri nekem štrajku izdal poziv, da je treba štrajkujočim pomagati in sam kot prvi podpisal znaten znesek in so ga industrijci napadli, češ da je razreden. (O tem je »Delavska Pravica« že poročala.)

Pravica mora zmagati!

ne organizacije: Gospodarski liberalizem s svobodno konkurenco je dovedel človeško družbo do tega, da so gospodarsko šibkejši propadli pred pravico močnejših. To je kapitalizem, ki je poganstvo. Profit je končni cilj in namen kapitalizma. Človeška družba mu velja le toliko, kolikor lahko služi njegovim interesom. Zadružništvo pa je v sredi med gospodarskim individualizmom in socializmom, noče pa biti kompromis med obema. Bistvo zadružništva je svobodna družabna skupnost v svrhu izboljšanja gospodarskega, socialnega in kulturnega položaja posameznika. Posameznik malo zmore, združeni pa predstavljajo veliko moč. Zadruga se vodi po načelih gospodarstva v obliki organizacije dela.

Inspektor kmet. ministrstva, Stibler, je imel referat o našem zadružnem šolstvu in o sredstvih za njegovo pospeševanje. Glavina iz Vojvodine pa je razložil pomen in potrebo agrarnih zadrug za kmetstvo prebivalstvo.

Na podlagi teh govorov in referatov je kongres sprejel šest resolucij.

V okviru jesenske razstave na velesejmu se vrši tudi zadružna razstava, ki so jo priredile skupaj vse zadružne zveze v Sloveniji.

O novem rudarskem zakonu

se poroča iz ministrstva gozdov in rudnikov, da bo tako zvani rudarski zakon predložen interministerielni komisiji takoj, čim bodo dospela mnenja prizadejanih gospodarskih organizacij. Zakon je zamišljen tako, da bo dajal samo direktive. Mnogo materijala pa bo prepustil ureditvi potom pravilnikov. Kar se tiče zakona o zavarovanju rudarjev, je pripomniti, da bo to zadevo uredil poseben zakon.

Dalje se govori, da se pripravlja komercializacija naših rudnikov. Po naših informacijah so vse te vesti, če ne brezpredmetne, pa vsaj prezgodnje, in sicer zato, ker državni rudniki že sedaj prinašajo okrog 70 mil. dinarjev dohodkov in tudi pod državno upravo dobro uspevajo. Država potrebuje te rudnike za regulacijo cen premoga in se upira misli, da bi potom uvedbe upravnih svetov prišli rudniki v zasebne roke. Pač pa se dela intenzivno na razdelitvi kompetenc, ker je zlasti osrednje rudarsko ravnateljstvo v Sarajevu za nekatere rudnike preveč oddaljeno. Ne gre torej za problem komercializacije, ampak za reformo zakona o državnem računovodstvu in mestnih kontrol.

Nov izseljeniški zakon.

Meseca septembra bo ministrstvo za socialno politiko v glavnem dokončalo delo za nov izseljeniški zakon. Še po splitski konferenci prihajajo v ministrstvo različni konkretni predlogi, kako naj bi se uredilo zakonitim potom naše izseljeniško vprašanje. Predvsem hoče naše socialno ministrstvo zaščititi naše izseljence pred izkoriščanjem različnih agentov. Nadalje namerava omejiti izseljevanje na moške, dočim bi žene in otroci ostali doma, ker bi se na ta način ohranila narodna zavednost izseljencev, v drugi vrsti pa bi se stekalo mnogo prihranjenega denarja v domovino.

Nadalje obstoja vprašanje, ali bo mogoče izseljeniško politiko izvesti v vseh državah enako. Radi tega se je ministrstvo obrnilo na različne konzulate za mnenja držav, ki jih predstavljajo. Zdi se, da ne bo mogoče doseči enotnega nastopa, ker vse tuje države vztrajajo pri svoji politiki. Posebno težko je to vprašanje glede Amerike, ker se ta država sklicuje na svoje zakone, katerih bistvena tendenca je čim hitrejša asimilacija priseljencev. Zato se računa, da bo z novim zakonom mogoče doseči le splošen okvir.

Kako je pa v Italiji?

Kakor vse, je Mussolini po izvedbi svoje »revolucije« uredil tudi gospodarstvo in kar je s tem v zvezi, po svojih nazorih. Za delodajalce in za delavce so se ustanovile obvezne, prisilne organizacije.

Vodilna misel je bila korporativna ureditev države. Zato je bilo treba ustvariti organizacijo, kjer poslodavci in delavci urejajo svoje reči in sicer obe strani enakopravno. Državno priznane in zato edino mogoče so le državne organizacije. Samo te morejo sklepati pogodbe in z njimi urejevati plače in delovno razmerje sploh. Tako so bile same po sebi kršč. socialne in tako zvane marksistične organizacije onemogočene.

Danes po ustaljenosti tega stanja si že pač moremo ustvariti sodbo o njem.

Z veliko gesto je pred nekaj leti izjavil Mussolini ob priliki razglasitve zakona o prisilnih strokovnih organizacijah: »Prvič v svetovni zgodovini uresničuje ustvarjajoča revolucija, kakršna je naša, na miren način vključenje vseh gospodarskih in duševnih sil nacije delovnemu in produkcijskemu trgu. Šele danes v fašistični državi se je dvignilo delovno ljudstvo v svojih poklicih k subjektu, ki sodeluje in soddloča pri njegovi usodi.«

Po nekaj letih pa morajo voditelji teh organizacij priznati, da ta fašistični sistem korporacij ali nekako cehovsko združenje poslodavcev in delavcev ne funkcionira v popolno zadovoljstvo. Na kongresu, ki se je imel baviti z delovnim in produkcijskim programom, je označil državni podtajnik Bottai kot glavno težavo spreminjanje delovnih pogodb. Delavstvo se pritožuje čez industrijce, da nočejo sklepati kolektivnih pogodb in da nekateri celo ne dopustijo in ne pripoznajo zakonitih delavskih zaupnikov. Nato so odgovorili poslodavci, da se za vse kraje in razne kategorije pogodb ne dajo skleniti in da delavstvo ne ve ničesar o zamotanem gospodarskem sistemu ter da hoče imeti vse po enem kopitu. Imenovani podtajnik je javno priznal, da korporativni sistem take in podobne strani silno otežkujejo in da se zopet pojavlja razredna miselnost, za katere iztrebljenje si je fašizem toliko prizadeval.

Bottai je na letnem kongresu industrijskih delavcev tem obljubil, da bo vplival na industrijce, da se bodo držali pogodb. Mesto tega pa je na kongresu industrijcev izjavil, da kolektivne pogodbe niso nujno potrebne in da fašizem še vedno išče, kako bi končno definitivno uredil odnose med delom in kapitalom. »Na političnem polju smo razredni boj pregnali, moramo se pa varovati, da bo izbruhnil v gospodarstvu.«

— Tako je v diktatorski fašistični Italiji, ki je odpravila razredni boj. Delavstvo silno trpi.

S samimi zakonitimi in državnimi odredbami se ne da priklicati v življenje nov pravni in gospodarski red. Za to je potreben pristanelek prizadetih. Brez tega pomeni prisilna ureditev breme, ki se mora pri prvi priliki odvaliti. Vseposod vidimo, kako delajo državni vsi stvari brez pravega programa, brez poznanja pravih nalog države in vse se gradi na pesek. Le večnostne Kristusove ideje morejo in bodo ustvarile v svetu splošen red.

Važen papežev odlok.

Škof v mestu Lille v severni Franciji Lienart je prejel pred nedavnim od papeža ne samo za francoske socialne razmere, ampak tudi za drugotne prilike, pomembno pismo.

S tem pismom je postalo namreč znano, da so se **tekstilni industrijci severne Francije** (kjer je ta industrija zelo razvita) obrnili na papeža in se v svoji spomenici pritožili radi delovanja **krščanskih strokovnih organizacij in nekaterih duhovnikov iz delavskih revirjev**. V pritožbi pravijo, da so **krščanske strokovne organizacije popolnoma marksistične in komunistične!**

V pismu, ki je prišlo iz Rima, se označuje pritožba industrijcev kot neutemeljena. Cerkev je uverjena, da strokovne organizacije ne ogražajo socialnega miru. Vse dosedanje postopanje delodajalcev je bilo **nekrščansko in ga je zato treba grajati!**

Duhovščina se pozivlje, da v še višji meri kot dosedaj sodeluje, da se organizira delavstvo tudi tam, kjer še ni nobene organizacije!

Delavska založba.

Delavski koledarček za l. 1930 je natisnjen in ga začnemo pošiljati svojim zapunikom te dni. Vsak delavec ga mora imeti, posebno zato, ker vsebuje vse, kar je delavcu potrebno (del. zavarovanje, podpore za slučaj brezposelnosti itd.). Obenem pa mu je kašipot v njegovem življenju. Iz njega bo spoznal, kako je organiziran kapital in kako proletariat, seznanil se bo z našimi ustanovami, čital bo različne zanimive stvari: o vojni, o prirodi, o tisku itd. Koledarček je torej zelo zanimiv. Dolžnost vsakogar je, da ga kupi, kajti naš je, delavski, delavcu namenjen. Poagitirajte zanj, kupujte ga!

Krekova knjižnica. Delavska založba je ustanovila Krekovo knjižnico in si je vzela v program, da bo delavcu (ki so zanj knjige predrage) dajala knjige in sicer vsake štiri mesece po eno — za majhen štiriinšestdeset mesečno. — **Krekova knjižnica** hoče obračunati s šundom, hoče podati delavcu njegove stvari, njegove knjige, ki so iz njega in zanj napisane. Radi tega je dolžnost vsakogar, da postane član knjižnice in da se takoj prijavi. Dotični, ki hočejo v svojem kraju prevzeti organizacijo in zaupništvo Krekove knjižnice, naj se takoj prijavijo Delavski založbi. Krekova knjižnica bo poskušala še večkrat, kakor trikrat na leto izdajati za svoje člane knjige. To pa bo moglo le tedaj, če se delavec zave, da je njegova dolžnost postati član svoje ustanove, to se pravi: čim več članov bo imela Krekova knjižnica, tem več bo dajala svojim članom. Tovariši! Glejte, tu imate priliko pokazati svojo zavednost. Ustvarili smo vam lastno knjižnico, vaša, našo delavsko knjižnico »Krekovo knjižnico«. Ali se zavedate, kaj se to pravi: **Delavec ima svojo založbo?** Kakor svoj list, svoje organizacije, svoja društva, tako ima delavec svoje knjige, po katerih bo segal, da bo tudi njemu mogoče to, kar si privoščijo le buržuji: domačo knjižnico. In še več: knjižnico, v kateri bodo knjige resnice, lepote in umetnosti, iz katerih bo odsevala moč in pravica delavske kulture. — Pišite takoj po prospekte! Prijavite se takoj za člane!

Živela delavska knjiga, živela Krekova knjižnica!

Krekova mladina.

Št. Vid nad Ljubljano. Stopili smo zopet dalje. Zbira se zopet nova četa. Mladina v Št. Vidu nad Ljubljano se pripravljala, da ustanovi svojo podružnico Krekove mladine. Vršil se je sestanek, na katerem so fantje podpisali pravila in se navdušili za nastopajočo in prodirajočo krščansko-socialistično misel. Nič za to, ako se odmirajoči rod razburja! Mi gremo naprej!

Tržič. Fantje že komaj čakajo, da bodo pravila potrjena. Potem pa bodo prijeli, da bo kaj! Rastemo, nove podružnice se ustanovljajo, tudi to naj jim bo v pobudo. A naj ne pozabijo tega, da je namen Krekove mladine, prekvasiti fante s krščansko-socialističnim duhom.

Borci - - -

Začetek. Začetek je umetnost. Ti si sam in ti začenjaš. Ne postopaj tako, kakor kemik, ki poskuša, eksperimentira in študira, temveč začni z vero, z zaupanjem in ljubeznijo. — Začeti se pravi fante izbirati in zbirati. Od prvega krčdelca je odvisno, ali boš kaj ustvaril in kaj boš ustvaril. Zato izberi prve fante z vso skrbnostjo. Slabi fantje kmalu odpadejo in potegnejo za seboj še dobre, katerim v kratkem času nisi mogel vlti spoznanja in temelja. Prevelik uspeh v začetku je neuspeh. Zato v začetku ne siplji vabil, temveč fanta pridobi osebno. Pri Borcih delamo smotrno, intenzivno. Ne gledamo na število, temveč na kakovost. In v tem je trajen uspeh.

Organizacija in življenje.

»Saj v tej in tej organizaciji ni življenja, ni navdušenja, vse gre nazaj, vse popuša!« Tako pravijo ljudje. Resnica! Organizacija gre nazaj. Zakaj? Kot vzrok se navaja duh časa, trdi se, da je mladina okužena, da manjka resnosti, realnosti itd. Krivda pa je v vodstvu. Nekak organizacijski materializem pretvarja prijateljsko, ljubezensko občestvo, bratsko, istoidejno družino v mrzel, vsepovsod preračunan organizacijski stvor, ki je na vsakem koraku stroj, sredstvo vodstva in postavlja vodstvo nekako iz kroga organizacije v višino in daljo, ki ne dopušča članstvu, da bi črpalo iz idejnega bogastva voditeljev. Organizacija ni stroj, je živ organizem, ki se giblje in valovi po istih zakonih, kakor čustveno in umsko življenje posameznika. Zato je treba v organizaciji ljubezni, prijateljstva, navdušenja, odkritosti, nič diplomacije, nič mehaničnosti, stereotipnosti.

Seveda vpliva na organizacijo zunanji svet, saj življenje v organizaciji je le majhen drobec življenja. Organizacija mora biti namenjena življenju. Organizacija, ki se postavi proti toku življenja, življenje pogazi. Zato je vsaka zaključnost vase za organizacijo samoumor.

Ko zasledujemo hiranje raznih organizacij iščimo pač tudi zase nauk.

»Veš kaj mi je rekel? Lažnik! A, četudi je še enkrat močnejši od mene, sem mu vendar dal, da je imel zadosti.«

»S pestjo si ga?«

»Ne, z avtomobilom.«

Tabor v Puščavi.

V nedeljo, 1. septembra se je zbralo krščansko-socialistično delavstvo v divni, romantični dolinici Dev. Marija v Puščavi pri kapelici sv. Ane na svoj tabor.

Sv. mašo je daroval preč. g. profesor Bogovič iz Maribora, stari pobornik in voditelj delavskega pokreta. Njegova pridiga nas je globoko ganila. V preprostih, vznesenih besedah nam je orisal trpljenje našega stanu in pokazal, kje naj iščemo utehe — na Golgoti ob križanem, kateri si je za pot skozi zemeljsko življenje izbral tudi delavski stan.

Po sv. maši je pod košato lipo, ki stoji vrh grička ob kapelici otvoril tabor v imenu Krekove mladine tov. Kores. Prvi je govoril tov. J. Rozman, kateri je poudarjal potrebo delavskega mladinskega gibanja povsod, kjerkoli je naše delavstvo zaposleno. Zdrava mladina, zdrav delavski stan, zdrav narod. Zal, da je danes ravno obratno in tudi med delavsko mladino toli pokvarjenosti. Očetje in matere, pošiljajte svoje otroke v delavska mladinska društva, kjer pa jih danes še ni, skrbite, da se ustanovijo!

Naša krušna organizacija, Jugoslovanska strokovna zveza, mora imeti naraščaj, dobiti mora dobre delavce organizatorje. Odkod drugod naj jih dobi, kakor iz Krekove mladine. Na delo, tovariši, na delo mladina! Oblikujmo se in se izobražujmo, da nas čas ne prehití in nas ne dobi nepripravljene za velike dogodke.

Prof. Ivan Prijatelj, naš duševni voditelj je govoril o udejstvovanju Krekove mladine na gospodarskem polju, naše mladinsko vzgojno delo naj smeri v realnost. Mladina naj ne bo samo idejno podkovana, temveč tudi kraktična. Delavsko združništvo, gospodarska osamosvojitve! Tu naj mladina zagradi, tu je mladina poklicana, da prime z delavno roko. Mladino je treba navajati k varčnosti in treznosti. Delavska mladinska organizacija Krekova mladina naj si postavi nalogo: Povsod delati na to, da se dvigne delavsko združništvo. V vseh večjih delavskih centrih je treba ustanoviti delavske posojilnice. Tako si bomo ustvarili močno hrbtenico. Naše gibanje mora biti tudi gospodarsko osamosvojeno. Da pa bomo to dosegli, moramo začeti z delom. Naj nam bo današnji tabor v vzpodbudo. Začnimo smotrno delati in uspehi ne bodo izostali. Dalje je tov. govornik predlagal, da bi se mi, krščanski socialisti vsako leto zbrali na taboru v tem lepem kraju.

Ob zaključku je tov. Kores vsem polagal na srce, da ne pozabijo besed, ki so jih na taboru slišali in da gremo vsi složno na delo, da bo naše gibanje močno in zmagovito.

Po taboru so nekateri odhiteli na

opoldanski viak, ostali smo se pa utaborili na vrtu gostilne Kores, kjer smo se zabavali v prijetnem hladu ob zvokih kitare in gosli ter vesele slovenske pesmi.

Drugo leto se pa zopet vidimo, delavci iz Maribora in Dravske doline.

Družinske plače.

Pred nedavnim se je vršil kongres francoskih tako zvanih izravnalnih blagajn za družinske plače. Na podlagi obsežnih statističnih podatkov se je ugotovilo učinek družinskih dokladov na umrljivost dojenčkov in otrok in na število porodov. O teh izravnalnih blagajnah smo svoj čas v »Del. Pravici« že poročali.

V Franciji je točasno 23.000 zasebnih podjetij priključenih 229 izravnalnim blagajnam. Podjetja so priključena tem blagajnam prostovoljno. V preteklem letu so raztezale blagajne svoj delokrog na 1 milijon 700.000 delavcev. Skupno so izplačale blagajne za družinske doklade 290 milijonov frankov. Družine z enim otrokom prejemaajo mesečno 28 frankov doklade, družine z dvema otrokoma 77 frankov, s tremi 116 frankov, s štirimi 182 frankov, s petimi 255 frankov, s šestimi 328 frankov. Poleg tega vzdržujejo blagajne delavske bolnišnice, ambulatorije, ustanove za zaščito mater in dece itd. Tudi državni nameščenci in uslužbenci v državnih gospodarskih podjetjih so priključeni tem blagajnam.

Družinske doklade služijo deloma kot dopolnilo nizkih mezd, deloma so v službi stremljenja, da se dvigne število prebivalstva. S podpiranjem številnih družin naj pripomorejo k pomnožitvi prebivalstva Francije in odpomorejo danes silnemu pomanjkanju delovnih sil v Franciji. Značilno je, da so se ustanove v zadnjem času zelo razširile, kljub temu, da se čuti v gospodarstvu, ki se nahaja v zelo ugodni konjunkturi pomanjkanje delovnih moči.

Na zadnjem kongresu se je skušalo dokazati, da se je pri delavstvu, ki je v teh blagajnah, z družinskimi dokladi dejansko dvignilo število porodov in zmanjšala umrljivost otrok. Tako je pokazal zastopnik izravnalne blagajne iz Lyona, da je v družinah, podpiranih od izravnalnih blagajn, bila umrljivost dojenčkov za 25 do 30 odstotkov manjša kot pri ostalem prebivalstvu. Umrljivost otrok od 1 do 12 leta se je znižala pri podpiranih od 4 odst. v l. 1926. na 3,60 odst. l. 1927. in 3,50 l. 1928. Število porodov je znašalo pri družinah, ki prejemaajo iz teh izravnalnih blagajn doklade, v letih 1926, 1927 in 1928 4, 4,50 in 4,45 odstotkov, med tem ko je znašalo število porodov v istih letih med vsem drugim prebivalstvom Francije 1,90, 1,88 in 1,82 odstotka.

Jože Bor:

1929.

Ziveli so proroki na svetu, božji ljudje, blagoslovljeni, z resnico na jeziku in v dejanjih — in so našli, kar jim je bilo dano in so tudi med nami bili. Pa človek hodi svoja pota in sram ga je pogledati na levo in noče iti na desno, svojo cesto hodi, ki jo je pri rojstvu našel in ni je resnice, ki bi njegovemu koraku dala drugačno smer. V tem je posebno značajan človek slovenski. Izmed tisoč narodov bi ga poznal, med ogromno množico bi ga našel, pa četudi bi bil najdostojnejši: v črni suknji, z visokim trdcem na glavi. Stopil bi na oder in bi ga videl. Stoji med drugimi in svetijo se njegove oči, ko praviš to ali ono je tako in tako, »res je« se bo zadril vmes. In boš stopil v drugo malo višje in rekel: Kar sem povedal, je laž, prava in čista laž, nasprotno je resnica — in slišal boš njegov glas: Mojduš, tako je in nič drugače. In ko boš šel z njim, recimo v gostilno, v kavarno morda, pa se ti bo razodel in spoznal boš, da je tak, kot je bil pred sto leti in pred desetimi; Cankar je povedal, a sebi le, slovenski človek hodi svojo pot naprej in ni ga, ki bi ga preobrnil.

Doktorja Loreta sem srečal te dni na Aleksandrovi cesti; začudeno sva se pogledala, ko si je popravlil kravato in me ustavil:

»Joža, kako je s teboj — prečudne stvari slišim o tebi.« Pogledal sem ga. Dve stekli pred očesi, oborožen s črno roženino, v njih odsev dveh mrtvih sivih pogledov, prizanesljiv smehljaj krog ust.

»Doktor, ne zameri, kakšne so te čudne stvari, ki so ti zašle v uho?«

Sklonil se je k meni, kajti velike postavice je in nekoliko ukrivljen:

»Sanjariš, ko včasih, sem slišal — pa za prečudnosti se zanimaš. Kaj res ne znaš najti prave poti? Cemu trpiš za brezmiselnostmi in hočeš ločiti pravico od krivice? Bedo iščeš, revščino dokazuješ, propast milega slovenskega naroda prorokuješ. Kaj meniš, da res ni moči v nas, v našem krepkem svetu? Kaj pozabljaš na to, da je naša (torej tvoja, kakor moja) dolžnost delati za narod in napredek njegov? Ali se ti ne zdi, da grešiš, da si ranodelec naroda, če iščeš le njegove slabosti? V dobro dušo naroda pogledaj in bodi vodnik njegov. Napake, ki jih ima narod, ozdravljaj, pa tako, da jih ne bo spoznal. Mimo njih bo šel, ko mesečnik mimo prepada, bolezen bo prebolel, ne da bi je začutil! Vidiš, to je naša dolžnost: delo za povzdig naroda.«

Mirno sem poslušal, ponižno in milo se mi je storilo pri srcu. Narod! Delo! Ali je bil glas vesti, ki mi je vzkliknil preplašeno:

»Kaj ne delam za narod?«

Pomilovalno se mi je doktor nasmeljal:

»Ti, da za narod delaš, razdirač? Ali ne veš, da razdiranje ni delo! Poslušaj: če toliko in toliko ljudi živi v velikem grehu, pa se greha ne zaveda, ali grešijo ti ljudje? Ne! Greh, ki ga delajo v tej nezavesti, je dobro dejanje. Kajti delajo ga s čistim srcem in neskaljenim spoznanjem! Grešiš ti, ki razdiraš plove, odgrinjaš zastore: glejte, ljudje božji, ni to, kar delate, dobro — greh je, kar počenjate, na drugo pot! Narod bo zastrmel, široko bo odprl oči; spoznanje pa leži pregloboko v srcu, ne bo videl, kar si povedal, ne bo razumel in ne

bo doumel: tako je delal in v tem živel že od pamtiveka, sedaj pa pride od nekod človeče, ki si niti obleke skrtačiti ne zna, pa hoče povedati, da to ni prav. Delal bo svoje narod, kakor je delal — a nečemu boš kriv: delal bo greh, kajti osramočeno, opljuvano bo njegovo dejanje. In končno: Kamenjan boš, razcapanec boš hodil po cestah in oči ti bodo miloščine prosile. In spet boš dejal: Narod je kriv — kriv pa boš le sam, čisto sam, ker s svojo umazano roko si ponečedel svetinje, srečo naroda.«

Razburil se je že doktor in mudilo se mu je, takoj je opazil. Morda ga je bilo mene sram, pozabljivec sem in nisem kriv, da nisem bil zlikan, morda pa je v hipu ugledal črne oči nasproti in razgaljene roke, ki jih je v mraku božal, pa mu je nerodno bilo. Kljub temu pa sem ga še vprašal:

»Doktor, oprost, kajti priznam: lepe so tvoje besede in pravične, kajti doktor jih je izgovoril. Vendar, vprašam te: kaj pa je to, delo za narod. Kako naj delam za narod, da bo z menoj zadovoljen in da bom prav ravnal?«

»Ha, ha, ha! Delo za narod, saj ti je jasno. To je delo v korist naroda, tega dobrega našega nepokvarjenega naroda. Zanj delati, to je delo za narod. In, med nama povedano, čisto na uho: delati tako, da te narod ne prezre. Da te začuti, da je ponosen na tebe. Pogledaj, koliko voditeljev ima narod. To je narod: v njegovih vodnikih je njegov obraz. In, če kdaj morda začutiš v sebi, da je kaj napačno storjenega, hm, da je v narodu res kakšna napaka, saj veš, kaj mislim, no — rajši zapri oči in napaka bo šla mimo tebe: odprl boš oči in ne bo je več.«

»Doktor — dovoljenje mi daj: ali se spomniš, kaj sva govorila po maturi? Ko sva iskala vzrokov siromaštva, ko sva prešla narod in sva govorila le o človeku? Dejal si: preko vsega, sam nisem nič, nekaj pa le lahko storim v korist človeka, čeprav me morda potepajo.«

Doktor Loré se je dvignil, dve glavi višji od mene je postal in solze so se zaoblestele na njegovih očalih: »Človek, človeče! Takrat sem bil maturant, doktor sem danes. Službo imam in štipendijo mi je narod bil dal. Kaj boš tehtal besede. Hodi svojo pot, samotarec, luči pa, ki jih bo prižigal, bo narod pogasil, tebe pa niti opazil ne bo.«

Niti roke mi ni podal in že je šel po cesti in ljudje so ga pozdravljali. Jaz pa sem obstal in sem se zamislil: Narod, narod! Grešiš, pa dobro delaš, ker greha ne vidiš — grešijo nad teboj in hvaležen si jim, ker grešbe ne spoznaš. Ne smem ti iti naproti, niti ene tvojih ugaslih sveč naj ne prižgem? Toda, narod, ti nisi pet človekov, ti si milijon in milijon glav in dvakrat toliko oči: ti, da ne bi opazil resnice? Hudo mi je bilo pri srcu in že sem bil na tem, da spočnem kako Olgo ali Zivljenje v zablodah, ne za narodov blagor in svojo korist. —

Desetletja korakajo in nikdar jih ni konec in jih konec ne bo, kajti večnost spaja začetek s koncem: hodil bi od vekomaj do vekomaj, pa ne bi prišel na rob. Jaz pa sem le utrinek v teh korakih, toda spoznanje je v meni: Kaj je bolj prav, da zgrabim resnico in jo zaženem med smeti, ali pa jo dvignem iz sebe, da je moj kruh, tanko rezan, grenak in lakote poln? Desetletja gredo, gredo, gredo — in jaz hočem iti z njimi v korak.

Dosedaj so tudi francoski socialisti zavzemali napram družinskim ali tako zvanim socialnim mezdnam ostro odklonilno stališče. Sedaj pa tudi njihova glasila z zadovoljstvom ugotavljajo zadovoljive rezultate delovanja izravnalnih blagajn in so začeli tudi sami jih propagirati. Kakor znano, so bile do pred nedavnim v Franciji le krščanske strokovne organizacije, ki so te ustanove zahtevale v smislu svojega programa.

Pokojninski zavod I. 1928.

Iz poročila Pokojninskega zavoda za nameščence je omeniti, da je bil lani uveljavljen nov pravilnik o draginjskih dokladah. Rente so se po novem pravilniku radi valorizacije dvignile za 25%. Nadaljnje bistveno izboljšanje pokojninskega zavarovanja je bilo izvršeno z novelo septembra 1928, ko so se spremenili plačni razredi. Ta izprememba je bila nujno potrebna, ker so bili vsi zavarovanci s plačo nad 21.400 Din letno t. j. 62% ali 4850 vseh zavarovancev zavarovani preniško.

Glede naložbe imovine navaja poročilo, da so se upoštevali predpisi: od 105.5 milij. je bilo naloženih v drž. papirjih 21.2 milij. Din, od tega samo 20.8 milij. 7% inv. pos. v nom. 24.15 milij. Din, v nepremičninah 21.8 milij. Din, v menicah 22.1, v hipotekah 24.3, v stavbnih kreditih 5.4 milij.; stanje posojila oblastem in občinam je znašalo 8.7 milij., na hišah nameščencev naloženo 2.1 milij. Din.

Število zavarovancev je znašalo zadnja štiri leta:

	obv.	neobv.	vije daj.
1925	7550	169	561
1926	7390	160	487
1927	7791	220	480
1928	8686	283	472

Od vseh zavarovancev odpade koncem leta 1928 na ljubljansko oblast 4591 (1927 4389), mariborsko 2106 (1893), splitsko 1239 (1135), dubrovniško 385 (292) in zetsko 82 (58), ostale 283 (220).

Predpisi in vplačila so znašali po oblasteh v milij. Din (pri predpisih vpoštevan tudi zaostanek iz leta 1927):

oblasti	predpis	vplačila	zaost.
ljubljska	11.22	10.72	0.5
mariborska	5.48	5.27	0.22
splitska	3.82	3.28	0.54
dubrovniška	1.06	0.95	0.11
zetska	0.26	0.25	0.01

Zaostanek se je od 1927 na 1928 znižal od 1.6 na 1.4 milij. Din. Rentnikov je bilo 873 in je bilo izplačanih 3.9 milij. dinarjev (1927 3.5 milij. Din). V oddelku za višje datjave so znašali predpisani prispevki 0.4 (0.4) milij., število rentnikov pa 184 z rento 0.4 milij. Din.

Bilanca za 1928 izkazuje sledeče postavke (v milij. dinarjev, v oklepajih podatki za 1927): pasiva: prem. rezerva 173.5 (151.8), lomb. posojilo 8.0 (6.0), pok. sklad 0.2 (0.2), sklad za kurzne razlike 1.6 (1.6), druga pasiva 3.5 (1.3); aktiva: blag. ina poštna hran. 0.4 (0.2), dolžniki 72.3 (52.1), nepremičnine 21.8 (17.8), hiše nameščencev 2.1 (2.2), vredn. pap. 21.2 (19.9), neplač. drž. subvencija 0.2 (0.2), terjatve napram inoz. pok. zavodom 1.4 (1.4), dospeli zav. prispevki 1.4 (1.6), inventar 0.1 (0.1), druga aktiva 2.7 (2.1), vrednost prihranka na pribitkih za upravne stroške 33.2 (33.0), potreba sklada za izvršitev valorizacije rent 30.2 (30.2).

oGospodarski račun oddelka za obvezno zavarovanje pa izkazuje donos prispevkov 19.8 (18.1) milij., imovine 8.3 (6.9), zakoniti drž. prispevek 0.2 (0.2) in vlač. prem. rezervo 0.7 (1.2) milij. Prebitek, ki se porabi za potrebo kritja za valorizacijo rent znaša 44.527 Din; datjave so znašale 0.7 (0.5), doklade 3.4 (3.1), povrnjenih je bilo 1.7 (1.5), upravnih stroškov 2.0 (1.7), obresti 1.2 (0.9), odpsi 0.5 (0.1) milij. Din. Gospodarski račun oddelka za neobvezno zavarovanje beleži 0.8 (0.7) prispevkov, 0.2 (0.2) obresti pri 0.05 (0.026) milij. izplačanih datjev, 0.043 (0.652) povrnjenih prispevkov in 0.077 (0.064) milij. uprav. stroškov. Gospodarski račun oddelka za višje datjave beleži pri prispevkih 0.4 (0.4) in obrestih 0.4 (0.4) milij. izplačil zav. datjev 0.25 (0.22), povrnjenih prispevkov 0.0013 (0.026) uprav. stroškov 0.041 (0.037) in drag. doklad 0.13 (0.12) milij. dinarjev.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Majdica

Schichtov
RADION
pere sam!

„Majdica“

se mi je rodila, zdrava in krepka“, hiti pripovedovati svojim znanam gospa Mica. Dekletce je že sedaj nečimerno ter zahteva samo snežnobelo in lepo dišeče perilo. Zato si je prineslo kar s seboj

Schichtov
RADION

Po svetu.

Konferenca v Haagu se je po dolgih zapletljajih in velikih težkočah vendarle uspešno dovršila. Rešitev, na katero so končno pristali vsi prizadeti zastopniki zborujočih držav, je na kratko tale:

Zavezniki pričnejo izpraznjevati Porenje že ta mesec. Izpraznitev se bo vršila postopoma in mora biti končana najkasneje v 8 mesecih. Za to ugodnost je dovolila Nemčija protikoncesije na finančnem polju, kjer se je dosegel sporazum v tem pravcu, da dobe zavezniki takoj plačane stroške okupacije Porenja in so bili v načelu sprejeti pogoji Anglije za pristanek na Youngov načrt. S tem se prične nova etapa mednarodnih pogajanj za splošno pomirjenje in konsolidacijo.

Zaradi arabsko-židovskih pretepotov v Palestini so organizirali židje veliko akcijo po vsem svetu. Protesti proti arabski bojevitosti in apeli na angleško vlado prihajajo iz vseh držav. Sicer pa verjetno pri pretepotih v Palestini židje niso tako nedolžni, kakor to čitamo v vseh časopisih. Palestina je res bila nekaj židovska pokrajina. Danes pa prevladuje tam arabski živelj. Židje tvorijo neznatno manjšino, ki bi jo pa s smotrnim delom in finančno podporo svojih bogatih so-

rojakov radi na mah pretvorili v odločilno večino v Palestini. Arabci pa seveda ne podcenjujejo svoje sedanje moči, radi česar skušajo dati duška svojemu nerazpoloženju napram rastoči židovski moči s terorističnimi akcijami.

Zasedanje društva narodov se je pričelo te dni. Angleški ministrski predsednik Macdonald se zborovanja Društva narodov osebno udeležuje. On je znan kot velik prijatelj in zagovornik te ustanove. Na letošnjem programu sicer ni nikakršnih važnih zadev. Verjetno pa je, da bo Macdonald sprožil vprašanje razorožitve, ki je eden glavnih problemov in nalog nove angleške delavske vlade. Iz Zeneve namerava angleški premijer v Ameriko v svrhu določitve sistema razoroževanja.

Rusija in Kitajska sta že določili svoje zastopnike za ureditev medsebojnih spornih vprašanj, predvsem za ureditev uprave vzhodno-kitajske železnice, pri kateri bi rada Rusija soodločevala.

Svetovni mirovni kongres se bo letos vršil od 6. do 10. oktobra v Atenah. Glavni predmet razprav bo izvedba Kellogovega pakta v vseh njegovih konsekvencah na polju mednarodnega prava, nacionalne zakonodaje in vzgoje in šole.

10 let konferenc.

Zanimivo je, da se je pred nedavnim v Haagu končana konferenca vršila baš deset let potem, ko je bil sklenjen mir po svetovni vojni. V teh desetih letih so bile konference diplomatov, ki so se v večini bavile le z likvidacijo posledic svetovne vojne. Zadnja konferenca v Haagu, pravijo, da je odstranila zadnje težkoče za upostavitve svetovnega miru.

V teh desetih letih so bile sledeče konference:

Versailles od 17. do 28. julija 1919: Mirovna pogodba antante z Nemčijo in ustanovitev Društva narodov. Združene države ameriške teh pogodb niso podpisale.

San Remo 18. do 26. aprila 1920: Izpraznitev dela nemškega zasedenega ozemlja, radi katerega je prišlo do ostrih nasprotstev med Francijo in Anglijo. Tajna pogodba med Francozi in Angleži radi mosulskega ozemlja (petrolejski vreleci).

Bologna, 21. do 22. junija 1920. Konferenca antante: koncesije Francije Angliji. Francija dobi proste roke v svojem nastopanju proti Nemčiji. Sklene se stroga razorožitev Nemčije. Določijo se nemške dobave premoga.

Spaa, 5. do 16. julija 1920: Sklene se vojaška konvencija med državami antante. Štiri konvencije z Nemčijo, izsiljene z grožnjo, da Francozi zasedejo Ruhr: razorožitev, dobave premoga, restavracija po vojni razdejanih francoskih pokrajini, zasledovanje vojnih zločinov.

Brussel, 24. septembra do 4. oktobra 1920. Prva konferenca društva narodov radi finančnih vprašanj. Bila je brezuspešna.

Brussel, 16. do 22. decembra 1920. Druga mednarodna finančna konferenca (konferenca strokovnjakov). Šlo je za izvedbo restavracije francoskih pokrajini s strani Nemčije. Tudi ta je bila brezuspešna.

Wiesbaden, 6. do 7. oktobra 1921. Pogodba med ministroma Loucheure in Rathenau o nemških dobavah za restavracijo severne Francije in o dobavah industrijskega in železniškega materiala. Pogodba o dobavah premoga.

Washington, 19. novembra 1921 do 11. februarja 1922. Razorožitvena konferenca, sklicana od predsednika Združenih držav. Zaključek: Pet pogodb in več manjših konvencij. Francija odkloni splošno razorožitev na suhem.

Canées, 6. do 12. januarja 1922: Konferenca (Briand, Lloyd George, Rathenau) je predčasno končala radi padca francoske vlade.

Genova, 10. do 19. maja 1922: »Gospodarska« konferenca sklicana na željo Italije. Zaključek: 8 mesečni modus vivendi z Rusijo in v Rapallu (blizu Geneve) sklenjena nemško-ruska trgovinska pogodba.

Pariz—Berlin, 22. januarja do 2. oktobra 1924. Določitev premoženja Nemčije in načina plačevanja reparacij. Določilo se je da ima Nemčija plačevati letno 2.500 milijonov zlatih mark.

London, junij—julij 1925. Konferenca vseh na nemških reparacijah zainteresiranih držav. Sprejet je bil tako zvani Dawesov načrt.

Lausanne, 7. junija 1925. Konferenca Briand, Chamberlain. Sklep: Na iniciativu Nemčije se sklone sprejeti varnostna pogodba.

London, od 1. do 5. septembra 1925: Konferenca juristov o varnostnem paktu.

Locarno, 5. do 16. oktobra 1925. Glavni rezultati: Varnostna pogodba za zapad, sklenjena med Nemčijo, Francijo, Anglijo, Italijo in Belgijo. Razsodiščne pogodbe med Nemčijo in Francijo in Francijo in Nemčijo in Belgijo. Razsodiščne pogodbe med Nemčijo in Poljsko ter Nemčijo in Cehoslovaško. Varnostna pogodba stopi v veljavo šele, ako postane Nemčija članica društva narodov. (Briand: »Iz Locarna mora zrasti nova Evropa!«)

J. Demetrovič — trg. minister. Za ministra trgovine in industrije je bil imenovan Juraj Demetrovič, bivši pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo. Po svoji politični orientaciji je bil najprej socialist, pozneje pa je presedlal k samostojnim demokratom.

Važno za delavske obratne zaupnike.

Ministrstvo notranjih del je odredilo, da se morajo prijavljati pristojnim oblastvom po čl. 5. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi tudi vsi skupni sestanki delavskih in nameščenskih zaupnikov, ki se vrše v smislu veljavnega poslovnika o delovanju teh zaupnikov. Priporočamo, da se zaupniki tega strogo drže, ker bi sicer utegnili imeti neprijetnosti.

Produkcija premoga v Sloveniji.

Po ravnokar objavljenih podatkih je znašala v mesecu juniju t. l. 174.597 ton napram 179.008.5 tone v maju in 114.905 tonam v juniju lani.

V mesecu juniju t. l. so premogovniki oddali (v oklepajih podatki za maj 1929): železnicam 85.684 (85.293), brodarstvu 300 (542), industriji 56.675 (57.058), raznim strankam 10.717 (9.823); izvozili so 3889 (2736) ton, sami so pa porabili 8858 (9685) ton. Skupno je znašala oddaja 166.123 ton napram 165.186 tonam v maju. Zaradi večje oddaje kakor produkcije so zaloge narastle v teku meseca junija od 69.256 na 77.780 ton.

Skupno so zaposlovali premogovniki v juniju (maj 1929): uradnikov 256 (258), paznikov 240 (237) in delavcev 9819 (9800).

Skupno je v prvi polovici t. l. znašala produkcija premoga 1.096.608 ton napram 887.373 tonam v prvi polovici lani. Produkcija je torej napredovala za 23 odstotkov. Pri tem pa je še vpoštevat, da je normalno v drugi polovici leta produkcija za ca. 100.000 ton večja kakor v prvi polovici. Letos pa imamo tudi zaradi izredno ostre zime beležiti in prvem četrtletju tako visoke rezultate in sploh ni bila letos produkcija ovirana. Za letos lahko računamo z rekordno produkcijo premoga: nad dva milijona ton; največja produkcija je bila leta 1925: 1.978.000 ton, lani 1.868.000 ton in leta 1913. pa 1.587.000 ton.

Kako se je gibala produkcija zadnja leta, kažejo sledeči podatki (v tisoč tonah):

	1926	1927	1928	1929
1. polletje	794	896	887	1097
2. polletje	885	1016	979	—

V naslednjem navajamo podatke o produkciji in zalogah v posameznih mesecih 1. polletja 1929 (v oklepajih podatki za 1928; vse v tisoč tonah):

	1928	1929
januar	202 (190)	41 (106)
februar	160 (170)	36 (115)
marec	200 (155)	43 (126)
april	181 (119)	55 (120)
maj	179 (139)	69 (117)
junij	175 (115)	78 (101)

Kakor je iz teh podatkov razvidno, beležimo izredno visoko produkcijo, pa tudi zaloge stalno naraščajo, kar je razumljivo z bližajočo se jesenjo in zimo. Ze v juliju moramo vsako leto beležiti režijski dvig produkcije: 1928 od junija na julij od 115 na 146, 1927 od 132 na 141, 1926 od 112 na 113 in 1925 od 125 na 133 tisoč ton. Lansko leto so vladale radi spora med premogovniki in drž. železnicami v 2. četrtletju posebne razmere, ki so preprečevale višjo produkcijo in povzročile izredno velike zaloge.

Gornje številke kažejo, da bodo profiti podjetij v tekočem poslovnem letu še višji kot so bili dosedaj. Ali pa se bodo sporedno s tem zboljšale tudi rudarske mezde? Prav gotovo ne, ako bomo rudarji obdržali križem roke.

Borza dela.

Pri javni borzi dela v Ljubljani je na razpolago delo: moških: 14 hlapcem, 1 kovaču, 14 mizarjem, 7 čevljarjem, 10 zidarjem, 16 tesarjem, 13 pleskarjem-soboslikarjem, 3 sodarjem, 1 kamnoseku, 3 pečarskim pomočnikom, 4 kleparjem, 15 navadnim delavcem, 1 fotografu, 1 slaščičarskemu pomočniku, 1 mlinarskemu pomočniku, 1 vodovodnemu inštalaterju, 1 usnjarskemu pomočniku, 1 pokladalcu parketov, 7 tesačem, 2 stavbnima ključavničarjema, 1 potniku, 16 vajencem. — Ženskam: 10 šiviljam za damsko konfekcijo, 1 šivilji prirezovalki, 1 pletilki, 2 šteparicama, 2 dežnikaricama, 1 šivilji za krznarstvo, 1 služkinji ter 2 kmečkima deklama in 2 vajenkama.

Maribor. Delo je na razpolago: 14 hlapcem, 9 majarjem, 10 viničarjem, 1 kamnoseku za umetni kamen in marmor, 10 delavcem za v kamnolom, 1 kovaču za orodje, 2 podkovskima kovačema, 1 bakrokotlarju, 16 železostugarjem, 1 kleparju, 6 mizarjem, 4 sodarjem, 1 cirkularistu, 1 tapetniku, 2 krojačema, 1 brivskemu pomočniku za ondulacijo, 6 trgovskim potnikom, 1 lakirniku, 1 pleskarju, 10 soboslikarjem. — Vajencem: kovaške, kleparske, mizarjske, usnjarske, pekavske in krojaške obrti, ter trgovske stroke. — Ženskam: 12 kmečkim deklam, 2 kuharicama, 40 služkinjam, 3 sobaicam, 2 vzgojiteljicama, 30 kuharicam, služkinjam v Švico, 3 šiviljam za perilo, 1 vezilji, 2 podnatakaricama, 3 plačilnim natakaricama, 1 postrežnici, 2 gostilniškima kuharicama, 1 prodajalki za na deželo, 1 starejši vzgojiteljici, 1 trg. vajenki, 5 šivilskim vajenkam.

Celje. Delo je na razpolago: 4 hlapcem za konje, 3 hlapcem za govejo živino, 10 poljskim delavcem, 1 pastirju, 2 pečarjema, 30 kamnosekom kamnolomcem, 15 delavcem za kamnolom, 4 ko-

vačem, 4 kleparjem, 9 mizarjem, 9 sodarjem, 8 lesnim delavcem, 6 tesačem, 6 čevljarjem, 1 brivcu, 1 peku, 1 mlinarju, 12 zidarjem, 8 težakom, 3 stikarjem, 4 vajencem. — Vajencem: 4 kovaškim, 1 kleparskemu, 3 mizariskim, 1 sedlarskemu, 1 pekavskemu, 2 mesarskima in 1 fotografskemu vajencu. — Ženskam: 20 deklam, 2 šiviljama, 16 služkinjam, 1 gostiln. kuharici, 1 hotelski kuharici, 7 kuharicam, 3 sobaricam, 2 varuškam, 4 vajenkam. — Vajenkam: 1 trgovski, 1 kuhinjski in 2 vajenkama za likanje.

V Belgradu odkriti komunisti.

Uradno se poroča: Povodom odkritja komunističnih brlogov v Belgradu, kjer so skušali komunisti formirati svoje celice, so policijski organi aretirali med drugimi tudi vršilca dolžnosti glavnega tajnika Rdečega križa Vladimirja Nešiča, v čigar stanovanju so se izdelovali komunistični letaki. Pri hišni preiskavi so našli zelo mnogo obtežilnega materiala. Nešič je bil odveden na policijsko direkcijo v svrhu zaslišanja. V neopaženem trenutku se je pognal skozi zaprto okno ter skočil iz četrtega nadstropja na tla, kjer je obležal mrtev. Povodom te preiskave je bilo aretiranih 15 oseb, ki so prejemale denarno podporo iz inozemstva, da bi organizirale komunistično akcijo v Belgradu. S temi aretacijami je njihova akcija preprečena.

Ministrstvo notranjih del je nadalje zabranilo uvoz in razširjanje brošure »Privilegirana agrarna banka d. d. in seljaški kredit«, ki so jo izdali komunisti. Prirejena je tako, kakor da bi se tiskala v državni tiskarni in izšla v Jugoslaviji. V brošuri se propagira nasilna sprememba reda v državi.

Čitaj „Delavsko Pravico“

Za kratek čas.

Neki duhovnik je prišel v kraj, kjer že več let ni bilo službe božje. Zelo se je čudil, da so vsi verniki, od starca do otroka, zelo pazno sledili njegovemu govoru in ves čas gledali vanj. Po opravi je gospod dejal cerkovniku: »Zelo me veseli, da je tu tako verno ljudstvo. Še nikoli niso moji poslušalci tako vneto poslušali mojo pridigo kot danes.«

Cerkovnik je pokašljal in dejal: »Gospod, ni bila pridiga, ki jih je tako zanimala, pač pa je vse čakalo trenutka, kdaj se bo prižnica podrla. Je že vsa razjedena od črvov in deset let že ni bil nihče na njej.«

Ona: »Ali sem jaz prva, katero si poljubil?«

On: »Ne zadnja. Toda zadnji bodo prvi.«

Ona: »Zakaj neki ženske navadno podpro z roko brado, kadar kaj razmišljajo?«

On: »Zato, da imajo usta zaprta in da jih tako jezik ne moti pri razmišljanju.«

»Da, da, videl sem boljše čase, kot jih imamo sedaj,« je dejal shujšan potnik v vlaku svojemu vis-a-vis, »a sam sem kriv, da ni več tako. Bil sem namreč zdravnik, ki je imel vedno dosti pacientov. Radi neke male nepredvidnosti pa so me pričeli zapuščati in ostal sem brez posla.«

»Kaj pa je bilo vzrok, da so vas zapustili?«

»Ko sem po nekem umrlem izpopolnjeval mrtvaški list, sem v rubriko, kjer stoji vprašanje »vzrok smrti« pomotoma zapisal svoje ime.«

Usnjarska in čevljarška zadruga „RUNO“ r. z. z o. z. v Tržiču

Izdeluje
vsakovrstne ovčje
in kozje kože, kakor tudi
baryano usnje za
površnike

Postrežba točna.

Cene solidne.

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonijalni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanu ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kuret

Sla je k vsem in tisti, ki se je od njih bila poslovala, so ji sledili z očmi kakor izgubljeni radosti.

Pod prvim drevesom je številna gruča: bolna Marcella Esnaultova, njena mati in štiri Bretonke, žene delavcev iz kamnoloma. V nobeni ni nič krvi. Zmešani in mehki lasje so podobni trtnemu lanu.

»Pomislite, gospa Esnaultova, oni dan je menila vaša mala Marcella, da se bom možila in je zato jokala. Mislim, da si se potolažila, kaj, ljubček, Marcella?«

Med govorenjem je Henrietta božala otrokovo lice, ki je negibno ležalo v vozičku. Štiri žene so dejale druga za drugo:

»Ne možete se! Ne možete se! Ne možete se! Ne možete se!«

Mati je govorila zadnja:

»Omožite se, če najdete pravega, zakaj postarali se boste.«

Bolnica ni rekla ničesar. Njeno prijateljstvo je bilo kakor njeno trpljenje. Govorila je o njem le po tihem.

Malo dalje je sedelo troje drugih Henriettinih prijateljcev: star mož v jopi in slep; še lepa žena rjavih las in v čedni črni obleki, ki ji ni videti, da-li je stara ali nova; majhno, preveč blede in preresno dekletce. Stari oče, mati, otrok. Henrietta, ki pozna preteklost in ve, kako ti trije reveži brez prestanka prazno upajo, vpraša:

»Nič novega, gospa Lusignanova?«

Stari oče odgovori prvi:

»Ne, gospodična Henrietta, Kolodvorske knjigarne so kakor stvari, ki jih obljubiš otrokom, da mirujejo, in jih potem le ne daš. Pa ima vendar Ernestina pravico do nje. Mož ji je umrl po nesreči v službi.«

Drobna rjavolasa žena se živo oglasi:

»Ej, seveda, oče. Nihče ne pravi drugače. Tega ti ne maraš razumeti. Nadzorniki so vsi priznali, da je umrl po nesreči. Vendar ni bil umrl takoj, zato pridejo pri Družbi pred mano na vrsto drugi.«

Nato je pogledala svoje hčer:

»In dolgo je to čakanje.«

Nato se je zazrla v Henrietto:

»Treba bi bilo visokih protekcij.«

Dobre četrt ure se je Henrietta pogovarjala z ženo, ki je čakala na podelitev kolodvorske knjigarne. Ker je poznala bogatašino, je upala, da jo bo znala pozanimati za to tako važno zadevo, ki je vsa bodočnost teh treh bitij in edini njihov pogovor.

»Gospodična Henrietta?«

To pot je izpregovoril svez glas raznašalke kruha, ki kljub zimskemu času ni bila nič kaj zimsko oblečena. Na prsih ji je sloneča glava njene mlajše sestre, bledega, slabotnega, bolnega bitja, ki je bilo šivilja v neki veliki krojačnici.

»Kaj ne, gospodična Henrietta, da ne ravna prav, ker si ne mara nadeti obliža na izpuščaj?«

Blede ustnice šiviljine so odgovorile:

»Nimam ga kam več devati. In tudi boli me povsod, zlasti v očeh. Ali poznate to bolečino pod vekami, gospodična Henrietta, ko vam je v njih kakor živa žerjavica?«

»Da, včasih me je peklo tako, ko smo bedele čez uro in gledale samo pisano blago. Barva blaga očem škoduje.«

Raznašalka kruha je povzela:

»Kaj, ko bi jo mogli vi spraviti kam na jug? Ali pa v hišo, kjer bi zanjo skrbeli bolje kot moremo pri nas?«

Bolnica je odkimavala. Bila je med njimi, ki čutijo, da je zanje že prepozno, ki ne verujejo v zdravlila. Tedaj je Henrietta pokleknila, da bi ji bila bliže, in ji govorila tako mehko, tako dobro, da je mala končno rekla:

»Mislite? ... Da bi lahko ozdravela? ... Da boste dobili potrebni denar?«

Vsa tri dekleta so se stisnila druga k drugi. Njih obrazi, drug drugemu sicer tako malo podobni, so izražali čudežno skupnost v istem čuvstvu.

In tako je hodila Henrietta po vrsti od drevesa do drevesa ter opravljala svoje obiske. Ni srečavala samo bolnikov ali revežev. Bili so med njimi tudi bolj premožni ljudje, to je, ljudje, ki žive od svojega dela brez skrbi, da bi jim ga kdaj zmanjkalo. Bilo je med njimi tudi imovitih, vrlih ljudi; gospodinji, ki so imele deset otrok, potrpežljivosti pa za dvanajstero; dečakov, rdečih kakor rože, in deklet, katerih smeh je splaval včasih nad Loiro kakor glas zvonov. Ona pa se je ustavljala dalje časa le pri tistih, ki jih je obiskovalo trpljenje. Želeli so si je. Težko jim je bilo po njej. Bla-

goslov se ji je dvigal nasproti iz te množice. Henrietta je čutila, da se od povsod dvigajo k njej misli, ki so ji govornice: »Nikar nas ne zapustite. Kdo drugi se je kdaj prej sklonil nad našo revščino? Glejte, močnejši smo. Glejte, boljši smo. Milost je v vas, ki gorje olajša. Lijte jo na zapuščene! Bodite tista, ki človek začuden zre za njo kot za nenadno srečo! Gospodična Henrietta, upanje je bolno na tem svetu ...«

Hodila je in bila je vsa lahka in vesela. Krenila je po onem delu avenije, ki vodi do cerkve. Tedaj je zavil pred njo iz neke bližnje ulice Etienne. Skoraj istočasno sta zagledala drug drugega. Henrietti se je obraz jedva izpremenil. A ustavila se je sredi poti. Zrla je vanj, ki se je bližal. Zibaje je prihajal v svojem črnem suknjiču s koščenimi gumbi. Drzna glava se mu je dvigala nad gručami sprehajalcev. Samo eno voljo je imel in samo zato se mu je mudilo: da prebere svojo usodo iz Henriettinih prosornih oči, kjer so se blestele zvezde. In niti enemu, niti drugemu ni prišlo na misel, da bi se skrili. Zakaj ura je bila prišla.

Ona je bila malce prebledela. Počasi je slačila rokavico, da bi prijatelj bolje čutil toploto njenega stiska in ji ne bi porekel v drugo: »Premalo sem vam!«

Ponudila mu je roko tako prirodno, da ga je iznenadilo.

»Ali vam danes ne delam sramote?«

»Nikdar mi je niste, Etienne.«

»Iskal sem vas v ulici Ermitage, ker imam nekaj novic o Antoinu. Za deset dni je zaprt. Nič prav ne vem, kaj je storil. Ne povedo mi.«

Dodal je, da bi le še odrazil glavno vprašanje, vprašanje ljubezni, ki je edino polnilo njiju duši:

»Strogi so z njim bolj nego z drugimi.«

A mislila nista na Antoina. In ko je veliki ribič govoril tako v vedno hladnejšem in gasnočem dnevu, je mislil samo na lepó dekle, ki se je bilo ustavilo pred njim in katere smehlaj je sličil nasmehu vremena tega dne: nežen je bil, a nisi vedel, kaj bo iz njega.

»Gospodična Henrietta,« je dejal končno Etienne, »od zadnje poti, glejte, so meseci pretekli in mislil sem ves čas le na vas. Ne morem več živeti v tej negotovosti. Ne gre mi izpod rok ne nastavljanje, ne lov, nič. Mati to ve. Rekla mi je: »Vprašaj jo v imenu matere Lourelke, ki je njena prijateljica, in odgovorila ti bo.«